

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет захисту рослин,
біотехнологій та екології

“ ____ ” _____ 2026 р

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВА КУЛЬТУРА ОСОБИСТОСТІ»**

Галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво»
Спеціальність G21 «Біотехнології та біоінженерія»
Освітня програма «Біотехнології та біоінженерія»
Факультет захисту рослин, біотехнологій та екології
Розробники: доцент кафедри теорії та історії держави і права
 кандидат юридичних наук Ірина АНДРУШКО

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Правова культура особистості» є обов'язковою, дозволить виробити правове мислення та культурний стиль правомірної поведінки, в тому числі в спілкуванні, як у повсякденному житті так і в різних суспільних відносинах, підвищити рівень правової обізнаності, утвердити правильне розуміння своїх прав, обов'язків і захисту інтересів, ознайомлення з положеннями основних галузей права та їх застосуванням, ознайомити здобувачів вищої освіти з механізмом реалізації прав та механізмом правового регулювання, державного примусу, ознайомити з межами правового регулювання суспільних відносин і сформуванати навички, щодо аналізу нормативно - правових актів та правильно застосовувати відповідне законодавство України.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	«Бакалавр»	
Спеціальність	162 «Біотехнології та біоінженерія»	
Освітня програма	«Біотехнології та біоінженерія»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) за наявності	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	2	1-2
Семестр	3-й	2-й та 3-й
Лекційні заняття	15 год.	4 год.
Практичні семінарські заняття	15 год.	4 год
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	90 год.	112 год
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	-

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета. «Правова культура особистості», як навчальна дисципліна, сформуванати у здобувачів вищої освіти загальнотеоретичні знання про роль та цінності правової поведінки та правової культури осіб, різних соціальних груп, виробити правове мислення та культурний стиль правомірної поведінки, в тому числі в спілкуванні, як у повсякденному житті так і в різних суспільних відносинах, підвищити рівень правової обізнаності та утвердити правильне розуміння своїх прав, обов'язків та свобод і захисту інтересів.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Історія української

державності», «Українська мова за професійним спрямуванням».

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю у біотехнології та біоінженерії, або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів біотехнології та біоінженерії.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК08. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК09. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК10. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких проявів недоброчесності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР22. Вміти враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти, вимоги охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки під час формування технічних рішень. Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ПР23. Вміти використовувати у виробничій і соціальній діяльності фундаментальні поняття і категорії державотворення для обґрунтування власних світоглядних позицій та політичних переконань з урахуванням процесів соціально-політичної історії України, правових засад та етичних норм.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль 1. Соціальна цінність права та антикорупційне законодавство									
Тема 1. Правова культура та правова свідомість	1-2	14	2	2	10	14	2		14
Тема 2. Цінність та функції права	3-4	14	2	2	10	16			14
Тема 3. Правореалізація	5-6	14	2	2	10	14			14

Тема 4. Правовий механізм запобігання корупційним порушенням	7-8	22	1	1	20	18			14
Разом за змістовим модулем 2									
Модуль 2. Правова культура особи в механізмі правового регулювання									
Тема 5. Галузеві особливості реалізації норм права	9-10	14	2	2	10	14	2	2	14
Тема 6. Захист порушених суб'єктивних прав	11-12	14	2	2	10	14			14
Тема 7. Юридична відповідальність	13-14	14	2	2	10	14			14
Тема 8. Види заходів державного примусу	15	14	2	2	10	16		2	14
Разом за змістовим модулем 2		28	4	4	20	30		2	28
Усього годин		120	15	15	90	120	4	4	112

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правова культура та правова свідомість	2
2	Цінність та функції права	2
3	Правореалізація	2
4	Правовий механізм запобігання корупційним порушенням	1
5	Галузеві особливості реалізації норм права	2
6	Захист порушених суб'єктивних прав	2
7	Юридична відповідальність	2
8	Види заходів державного примусу	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правова культура та правова свідомість	2
2	Цінність та функції права	2
3	Правореалізація	2
4	Правовий механізм запобігання корупційним порушенням	1
5	Галузеві особливості реалізації норм права	2
6	Захист порушених суб'єктивних прав	2
7	Юридична відповідальність	2
8	Види заходів державного примусу	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правова культура та правова свідомість	10
2	Цінність та функції права	10
3	Правореалізація	10
4	Правовий механізм запобігання корупційним порушенням	20
5	Галузеві особливості реалізації норм права	10
6	Захист порушених суб'єктивних прав	10
7	Юридична відповідальність	10
8	Види заходів державного примусу	10

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- співбесіда;
- захист рефератів;
- залік.

7. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- проблемне навчання;
- практико-орієнтоване навчання;
- кейс-метод;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота;
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Соціальна цінність права та антикорупційне законодавство		
Практична робота 1. Правова культура та правова свідомість	ЗК05; ЗК08; ЗК09; ЗК10; ПРН 23; ПРН23. У тому числі знати: поняття правової культури, її функції. Аналізувати види і рівні правосвідомості. Розуміти структуру правової культури суспільства. Розрізняти поняття і ознаки правосвідомості.	20
Практична робота 2. Цінність та функції права	ПРН 23. У тому числі знати: поняття, та ознаки права. Розуміти та розрізняти основні форми реалізації правових норм. Аналізувати правові відносини. Способи та типи правового регулювання. Знати функції права. Знати поняття джерела права. Знати визначення правовий звичай, юридичний прецедент, нормативно-правовий акт та нормативний договір.	20
Практична робота 3. Правореалізація	ЗК05; ЗК08; ЗК09; ЗК10; ПРН 23; ПРН23. У тому числі знати: поняття, ознаки та види правомірної поведінки. Порядок звернення громадян до органів державної влади. Розуміти особливості реалізації права у сфері приватного та публічного права, порядок укладання цивільно-правових договорів; ліцензування окремих видів господарської діяльності тощо.	10
Практична робота 4. Правовий механізм запобігання корупційним порушенням	ЗК05; ЗК08; ЗК09; ЗК10; ПРН 23; ПРН23. У тому числі розуміти та знати що таке антикорупційна діяльність. Знати що являє собою корупційне правопорушення. Розуміти порядок притягнення до відповідальності за корупційне правопорушення.	10
Самостійна робота до модулю 1. Соціальна цінність права та антикорупційне законодавство		10
Модульна контрольна робота 1.		30
Разом за модулем 1		100
Модуль 2. Правова культура особи в механізмі правового регулювання		
Практична робота 5. Галузеві особливості реалізації норм права	ЗК05; ЗК08; ЗК09; ЗК10; ПРН 23; ПРН23. У тому числі знати: структуру, вимоги до змісту, реквізити та види юридичних документів. Розуміти порядок та особливості укладання договору купівлі-продажу та поставки, укладання договору оренди земельної ділянки. Знати поняття, умови укладення, форму, види і строк трудового договору. забезпечення цивільних зобов'язань.	10

Практична робота 6. Захист порушених суб'єктивних прав	ЗК05; ЗК08; ЗК09; ЗК10; ПРН 23; ПРН23. У тому числі знати: способи захисту прав людини та використовувати форми захисту прав. Знати способи захисту цивільних прав: визнання цих прав; відшкодування матеріальної та моральної шкоди; припинення або зміна правовідносин; земельні спори, тощо. Знати вимоги до складання позовної заяви.	10
Практична робота 7. Юридична відповідальність	ЗК05; ЗК10; ПРН 22,23. У тому числі знати: поняття, ознаки, функції та види юридичної відповідальності. Розуміти підстави виникнення юридичної відповідальності.	20
Практична робота 8. Види заходів державного примусу	ЗК05; ЗК10; ПРН 23; ПРН23. У тому числі знати: поняття, та види покарання. Розуміти принципи та загальні засади призначення покарання. Обставини, що пом'якшують та обставини, що обтяжують покарання.	20
Самостійна робота до модулю 2. Правова культура особи в механізмі правового регулювання		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2+)/2 * 0,7 \leq 70$	
Залік		30
Разом за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо деделайнів та перескладання	Виконані завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу лектора за наявності поважних причин.
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час проведення поточного модульного контролю та семестрового заліку, екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних технічних засобів). Під час підготовки завдань залучені джерела інформації повинні бути коректні посилання у тексті.
Політика щодо відвідування	Відвідання занять є важливою складовою навчання. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад: хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=895>;
- конспекти лекцій, презентаційні матеріали, завдання для виконання практичних робіт, питання для самопідготовки, комплект тестових завдань для проведення поточного модульного контролю, комплект білетів для заліку;
- Правова культура особистості: навчальний посібник зі схемами. Перевидання /О.В. Попова. Київ, 2025. 128 с.
- Методичні рекомендації щодо виконання практичних занять з курсу «Правова культура особистості» для студентів факультету екології, біотехнологій та захисту рослин/ Розробник: Ірина Андрушко. К. : Видавництво НУБіП України. 2024. 66 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.
2. Кодекс законів про працю України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
3. Цивільний кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
4. Кодекс України Про адміністративні правопорушення URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
6. Закон України «Про запобігання корупції» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, №49, ст.2056) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
7. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина (10-те вид.) Навчальний посібник. Видавництво: Алерта, 2024. 604 с.
8. Господарське право/ навчально-методичний посібник для практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання; упоряд.: Ю.І.Остапенко. Харків: ДБТУ, 2025. 88 с.
9. Загальне адміністративне право України : підручник / за заг. ред.: акад. С. Ківалова і проф. Л. Білої-Тіунової ; Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». Одеса : Фенікс, 2023. 792 с. ISBN 978-966-928-929-2
10. Загальна теорія права та держави: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти Національного університету «Одеська юридична академія», факультетів: ФЦГЮ, ФА, САФ [Електронне видання] / А. Ф. Крижановський, Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева, С. М. Скуріхін, В. Є. Іванчук. Одеса : Фенікс, 2022. 257 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/16058> ISBN 978-966-928-764-9
11. Конституційне право: навчальний посібник / За редакцією В. О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 452 с. ISBN 978-617-511-411-7

12. Корнєєв Ю.В. Земельне право України: навчальний посібник. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2025. 216 с.
13. Кіріяк О.В., Пацурківський Ю.П., Гудима-Підвербецька М.М. Цивільне право (загальна частина) : навч. посібник Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
14. Крестовська Н.М., Матвєєва Л.Г. Теорія держави і прав: підручник. Практикум. Тести. Видавництво Юрінком Інтер 2022.
15. Назарчук О. М. Н19 Трудове право [Електронний ресурс] : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2025. 230 с. ISBN 978-966-926-534-0
16. Петков С.В. Правознавство: навч. посіб. 2-е видання. Видавництво КНТ, 2022, 328 с.
17. Трудове право України: підручник (за ред. проф. О. М. Ярошенко). Харків: Вид-во 2022. 376 с.
18. Фінансове право України: навчальний посібник М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с.

Допоміжна

1. Актуальні теоретичні та практичні проблеми відшкодування моральної шкоди потерпілим працівникам від нещасних випадків на виробництві або професійних захворювань : монографія / за наук. ред. О. М. Ярошенка. Харків : Юрайт, 2022. 272 с
2. Вишневецька М. М. Фундаментальні підходи до розуміння поняття юридичної відповідальності. *Академічні візії*, (12) 2022. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1101>
3. Дякович М.М. Сімейне право: навчальний посібник. Видавництво ЕКУС, 2022, 416 с.
4. Запара С.І., Кравченко І.О. Межі адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері прав інтелектуальної власності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право № 71 (2022) DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.71.42>
5. Захист трудових прав: навч.-метод. посіб. для здобувачів освітнього ступеня «магістр» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 081 Право [Електронне видання] / Г. Чанишева, І. Лагутіна, К. Бориченко [та ін.] ; за заг. ред. Г. Чанишевої ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». Одеса: Фенікс, 2023. 132 с.
6. Кондратенко Д.Ю, Сіпко В.С. Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал*. №11. 2023. С. 265-267.
7. Мороз О.В. Зміст цивільно-правового договору. *Право і суспільство*. №2, 2022. С. 69-74
8. Попова О.В. Правове виховання як важливий елемент у формуванні засад суспільного життя, значення та правові аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №8. С. 37-39

9. Попова О.В. Діяльність суб'єктів господарювання в житті людини та бізнесу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №4. С.266-270 [Електронний ресурс] URL: <http://www.lsej.org.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=173>

10. Рябов Д.С. Щодо конкретизації основних засобів правового характеру, які використовуються при здійсненні юридичного обслуговування договірної роботи суб'єктів господарювання. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 1, 2022, С. 67- 74

11.Обривкіна О. М. Складання цивільно-правових документів: практикум. Державний податковий університет. Ірпінь, 2024. 256 с. ISBN 978-966-337-735-3

12.Стрижеус Д.А. Способи судового захисту цивільних права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 521-523

Інформаційні ресурси

1. Навчальний портал НУБіП України. Електронний навчальний курс
2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України-<http://portal.rada.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України -<http://kmu.gov.ua>.
4. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.-<http://ccu.gov.ua>
5. Офіційний веб-сайт Президента України -<http://president.gov.ua>
6. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».-<http://www.nau.ua>
7. Нормативні документи зі стандартизації - <http://www.leonorm.com>
8. Інформаційно-пошукова система позаконodawству - <http://search.ligazakon.ua>